

Somalia: Fødselsdato, alder og tidsregning

- Er det vanlig for somaliere å ikke kjenne sin egen fødselsdato?
- Hvordan forholder somaliske myndigheter seg til fødselsdato og alder?
- Hvilken tidsregning forholder somaliere seg til?

Innledning

Denne responsen gir en kort redegjørelse av forhold knyttet til fødselsdato, alder og tidsregning i Somalia. Responsen bygger både på åpent tilgjengelige kilder, informasjon fra muntlige kilder og kunnskap som Landinfo har opparbeidet seg gjennom eget arbeid med Somalia over en årrekke.

Mange somaliere kjenner ikke sin egen fødselsdato

Mange somaliere kjenner ikke sin egen fødselsdato (IND, e-post 2021; kilde A, e-poster 2021; kilde B, e-post 2021; Somalias ambassade i Berlin, møte i Berlin 2019; Rao 2020; World Bank 2016, s. 28; Hirsi 2017; Helander u.å.). Flere av kildene viser i denne sammenheng til at somaliere som ikke vet fødselsdatoen sin, ofte velger 1. januar som fiktiv fødselsdato ved for eksempel registrering på sosiale medier. Kilde A, en lokal kilde i Mogadishu, viste her humoristisk til at vedkommende 1. januar hadde mottatt en påminnelse fra Facebook om at et tresifret antall venner hadde bursdag den dagen.

Manglende kjennskap til egen fødselsdato knytter seg etter Landinfos forståelse først og fremst til dag og måned, men det er ikke uvanlig at somaliere også er usikre på nøyaktig hvilket årstall de er født. Mange oppgir egen alder i det antall år de tror at de er. Noen kan være noe eldre eller yngre enn alderen de oppgir, uten at de nødvendigvis er klar over dette, da informasjon om egen alder ofte bygger på muntlig overlevering fra foreldre og andre slektninger. Landinfo kan ikke fastslå hvor stort avvik det her kan være snakk om, men er av den forståelse at det ved avvik er snakk om noen få år.

Kilde B, en lokal ressursperson (e-post 2021), deler denne vurderingen, og anser et eventuelt avvik på 1-3 år som normalt for personer med en nomadisk bakgrunn.

Ifølge kilde D, en internasjonal organisasjon som opererer i Somalia (e-post 2021), vet foreldre flest hvor mange år barna deres er når de begynner på skolen (mer om dette under).

Fødselsdato har liten betydning i Somalia

Ovennevnte må forstås på bakgrunn av at fødselsdatoer har liten praktisk og kulturell betydning i Somalia (Rao 2020; Somalias ambassade i Berlin, møte i Berlin 2019; Hirsi 2017; World Bank 2016, s. 28). Statlige institusjoner brøt sammen i 1991, og folk flest har siden den gang levd livene sine uten krav om registrering og ID-dokumenter. Selv om myndighetsinstitusjoner i dag er under gjenoppbygging i Mogadishu og andre byer, så har disse fortsatt svært begrenset kapasitet og er ikke i stand til å tilby befolkningen offentlige tjenester. Dette underbygges av at ni av ti somaliske fødsler skjer i hjemmet (World Bank Group 2018, s. 40), og at kun tre prosent av fødslene registreres (World Bank 2016, s. 13).

Fødselsdager er heller ikke noe som tradisjonelt markeres med familie og venner i Somalia (kilde A, e-poster 2021; Rao 2020; Hirsi 2017). Ifølge kilde A har dette endret seg noe i nyere tid. Kilden underbygger dette ved å vise til at en del venner i Mogadishu, som ikke feiret egen bursdag, har begynt å arrangere bursdagsfest for barna sine. Kilde D (e-post 2021) viser samtidig til at det ikke er vanlig å spørre om alder, da mange somaliere anser dette som frekt.

Fødselsdato er heller ikke et avgjørende kriterium for når man anses som voksen i Somalia. Folk flest i Somalia forholder seg til sharia og tradisjonell rett på dette punktet, og her er det puberteten som utgjør kriteriet for når en person anses som voksen (Landinfo 2018, s. 7; Landinfo 2015, s. 10; kilde A, e-poster 2021).

Alder og skolegang

I likhet med andre statlige institusjoner, brøt også skolesystemet i Somalia sammen i 1991 (Landinfo 2015, s. 10). Skoler finnes mange steder, men drives i all hovedsak av ulike organisasjoner, lokalsamfunn og private. I byene går drøyt halvparten av barna på barneskole, på landsbygda ett av tre barn, og blant nomader kun ett av ti (World Bank Group 2019, s. 24).¹ Dette gjelder både for jenter og gutter. Mange barn begynner av ulike grunner på skolen når de er eldre enn seks år, og én av tre elever på barneskoler i Somalia er eldre enn normal alder for dette trinnet.

Ifølge kilde D (e-post 2021) er det ikke uvanlig at barn er opptil ti år gamle når de begynner på barneskolen, fordi en del foreldre insisterer på at barna fullfører koranskole² før de begynner på vanlig skole. Kilden viser til at det er vanlig å

¹ En del familier i rurale områder sender barna sine til slektninger i byene for å gå på skole (Landinfo 2020a, s. 4).

² Koranskolene tar typisk form av at lokalsamfunnet betaler en imam eller annen religiøs person for muntlig å lære barna koranen og formidle islamske verdier til dem.

sende barn på koranskole når de er rundt fem år gamle og at det normalt tar 4-5 år å fullføre denne. Andelen barn som går på koranskole i Somalia (unntatt Somaliland) er ifølge tilgjengelig informasjon høyere enn andelen barn som går på vanlig skole (Moyi 2012, s. 3). Kilde D (e-post 2021) understreker at skillet mellom koranskole og vanlig skole ikke nødvendigvis er absolutt, da religiøs og annen opplæring noen steder er sammenvevd.

Fødselsdato i møte med somaliske myndigheter

Pass og andre ID-dokumenter

I den grad somaliere skaffer seg ID-dokumenter fra somaliske myndigheter, så gjør de gjerne dette først når de har behov for pass, og det er også i denne sammenheng at folk flest etterregistrerer sin egen fødsel. Som ellers i Somalia, identifiserer somaliere seg i denne prosessen først og fremst gjennom klantilhørighet og referanser (se Landinfo 2020b, 2019a og 2019b). Fødselsdato er ikke så viktig i denne sammenheng (Somalias ambassade i Berlin, møte i Berlin 2019).

Etter Landinfos forståelse har somaliske myndigheter en nokså pragmatisk innstilling overfor etniske somaliere flest ved søknad om pass, slik at fødselsdatoen eller alderen som søkeren selv oppgir, med mindre den åpenbart er feil, normalt legges til grunn. Søkere som ikke vet hvilken dag og måned de ble født, velger eller tildeles normalt 1. januar som fiktiv dato (IND, e-post 2021).

Aldersbestemmelser

Somalias provisoriske grunnlov og andre lover viser til ulike aldersbestemmelser, men begrenset tilstedeværelse av statsinstitusjoner og manglende ressurser, gjør at disse i liten grad håndheves (Landinfo 2015, s. 10). Etter Landinfos forståelse kan somaliske myndigheters praksis variere og avvike fra loven. Flere av Landinfos kilder viser i denne sammenheng til at myndigheter gjerne anser 15-åringer som voksne (eksempelvis kilde C, møte i Nairobi 2015 og Somalias ambassade i Berlin, møte i Berlin 2019). Hvis det er tvil om denne alderen, ser også myndigheter ifølge kilde A (e-poster 2021) hen til tegn på pubertet, som menstruasjon hos jenter og stemmeskifte hos gutter.

Ulike kalendere og tidsreferanser

Den gregorianske kalenderen

Somaliske myndigheter forholder seg til den gregorianske kalenderen, som vi også bruker i Norge (IND, e-post 2021). Etter Landinfos forståelse gjelder dette

også somaliere flest, spesielt i byene (Hirsi 2017; Helander u.å.; kilde A, e-poster januar 2021).

Landinfo er ikke kjent med informasjon som tilsier at al-Shabaab har forbudt bruk av den gregorianske kalenderen i områder underlagt deres herredømme eller innflytelse. De lokale kildene A (e-poster 2021) og B (e-post 2021), begge velorienterte, er heller ikke kjent med informasjon som tilsier et slikt forbud. Vurderingen underbygges av at al-Shabaabs «pressemeldinger» viser til både den gregorianske og den islamske kalenderen (se for eksempel Al-Kaitab Media Foundation 2020).

Den islamske kalenderen

Ifølge den svenske Somalia-antropologen Bernhard Helander (u.å.) forholder somaliere på landsbygda seg gjerne til den islamske kalenderen (hijri-kalenderen).³ Det er også denne kalenderen som brukes til tidfesting av muslimske høytider som ramadan og hajj. Somaliere flest, også i byene, er således kjent med denne kalenderen, selv om de ikke forholder seg til den i det daglige (IND, e-post 2021; kilde A, e-poster 2021; Abdullahi 2011, s. 163).

Både den gregorianske og islamske kalenderen har tolv måneder. Forskjellen er at den gregorianske kalenderen baserer seg på jordens syklus rundt solen, mens den islamske kalenderen baserer seg på månens syklus rundt jorden. Dette innebærer ikke bare at det islamske året er 11-12 dager kortere enn det gregorianske, men også at det islamske året ikke er bundet til årstidene (Ringnes & Vogt 2017). Det er derfor at blant annet ramadan finner sted på ulike tidspunkt fra år til år ut ifra den gregorianske kalenderen.

Den somaliske kalenderen og/eller referanser til historiske hendelser

Flere kilder viser til at noen somaliere fortsatt refererer til den tradisjonelle somaliske kalenderen, for eksempel ved å si at ens mor døde «fem søndagsår» siden (Besteman 2014, s. 35; Luling 2002; Helander u.å.). I likhet med den gregorianske, bygger den somaliske kalenderen på jordens syklus rundt solen og er følgelig «låst» til årstidene (Hussein 2012). Somalisk nyttårsdag, *dabshiid*,⁴ som fortsatt feires i Somalia, faller følgelig alltid på en av de siste dagene i juli eller en av de første dagene i august etter gregoriansk kalender (Luling 2002, s. 240-241; Adams 2011, s. 236; Abdullahi 2011, s. 163).

Den somaliske kalenderen deler årene inn i syvårsintervaller, hvor hvert år bærer navn på ukedagen som året startet på i henhold til den islamske kalender, dvs. mandagsår, tirsdagsår, onsdagsår osv. (Helander u.å.; Bestemann 2014, s. 35). Å

³ *Hijr* betyr migrasjon på arabisk og referer til hendelsen da Muhammed og hans følgere migrerte fra Mekka til Medina, og der grunnla det første muslimske samfunnet (*umma*) (Abdullahi 2001, s. 69). Hijr utgjør år null i den islamske kalenderen (år 622 etter gregoriansk kalender).

⁴ Dabshiid feires ved at folk lager bål om kvelden som de så hopper over.

tolke alder som oppgis med denne referansen krever litt hoderegning. Hussein (2012, s. 7) gir følgende eksempel:

[...] suppose we happen to ask an elderly traditional man his age. Instead of telling us in exact years, he may prefer to tell us that he is 11 Thursdays old. In this case, we need to keep three things in mind: first, 11 Thursday-yearly cycles correspond to $7 \times 11 = 77$ years, because there is only one Thursday year every seven years; second, our present year is a Monday year; third, we have to add to that number the three years that are between Thursday and Monday (Friday, Saturday, and Sunday), because the man is in the middle of his 12th seven-year cycle. Using this calculation, he is 80 years old.

Referanser til den somaliske kalenderen kan også kombineres med henvisninger til årstid⁵ (Somalias ambassade i Berlin, møte i Berlin 2019) og/eller historiske hendelser som fant sted det året (Hirsi 2017). Helander (u.å.) gir følgende eksempel: «tirsdaysåret med den lange halen» refererer antagelig til året 1961, da folk i Sør-Somalia for første gang så et jefly krysse himmelen.

Enkelte kilder gir inntrykk av at det også er mulig at noen henviser til en hendelse som eneste tidsreferanse, for eksempel ved å oppgi å være født «abaartii dabadheer» (Hirsi 2017). Abaarti dabadheer betyr «lang tørke» og henviser etter Landinfos forståelse til den langvarige tørken som fant sted i 1973 til 1975 (Tsui, Ragsdale & Shirwa 1991, s. 132). Uten referanse til syvårssyklusen innebærer altså denne henvisningen etter Landinfos forståelse et slingersmann.

Den tradisjonelle formen for tidsregning benyttes etter Landinfos forståelse først og fremst av eldre generasjoner, og da særlig personer som har levd en nomadisk livsstil (kilde A, e-poster 2012; kilde B, e-post 2021; Hirsi 2017; Hussein 2012, s. 7). Etter det Landinfo kjenner til, er det ikke lenger gitt at somaliere flest, spesielt i byene, er kjent med denne kalenderen og måten å angi tid på. Ifølge kilde B (e-post 2021) må unge somaliere gjerne ha hjelp av eldre for å kunne tolke slike tidsreferanser.

⁵ Årstidene i Somalia består generelt av fire sesonger (Muchiri 2007): 1) *gu*, den lange regntiden, varer fra april til juni, 2) *hagaa*, den korte tørketiden, varer fra juli til september, 3) *dayr*, den korte regntiden, varer fra oktober til november, og 4) *jiilaal*, den lange tørketiden, varer fra desember til mars.

Om Landinfos responser

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos responser er basert på opplysninger fra nøye utvalgte informasjonskilder, og kan bygge på både skriftlig og muntlig kildemateriale. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo, og er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema. Responsene er utarbeidet innenfor korte frister, og kildegrunlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

Abdullahi, M. (2001). *Culture and Customs of Somalia*. London: Greenwood Press.

Adam, A. (2011). 'Benadir People of Somalia: With Particular Reference to the Reer Hamar of Mogadishu' [PhD thesis]. London: School of Oriental and African Studies (SOAS).

Al-Kaitab Media Foundation (2020, 5. januar). *Seventeen U.S. Casualties and Nine Kenyans Killed*. FDD's Long War Journal. Tilgjengelig fra <https://www.longwarjournal.org/20-01-05-shabaab-press-release-seventeen-u-s-casualties-and-nine-kenyans-killed-1448x2048> [lastet ned 26. januar 2021]

Besteman, C. (1999). *Unraveling Somalia: Race, Class and the Legacy of Slavery*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

Helander, B. (u.å.). Somalier møter Sverige. "Varför kommer de inte i tid?" – Några synspunkter på somalisk tidsuppfattning.

Ikke lenger tilgjengelig på internett.

Hirsi, I. (2017, 3. januar). Why so many Somali-Americans celebrate their birthday on Jan. 1. *MinnPost*. Tilgjengelig fra <https://www.minnpost.com/new-americans/2017/01/why-so-many-somali-americans-celebrate-their-birthday-jan-1/> [lastet ned 15. januar 2021]

Hussein, S. (2011, 31. desember). The Somali Calendar: An Ancient, Accurate Timekeeping System. *WardheerNews.com*. Tilgjengelig fra https://web.archive.org/web/20130921053608/http://wardheer.startlogic.com/public_html/Articles%202012/Dec/31_Somali_calendar_Said.pdf [lastet ned 29. januar 2021]

Landinfo (2015, 11. juni). *Somalia: Barn og unge*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra https://www.landinfo.no/asset/3151/1/3151_1.pdf [lastet ned 29. januar 2021]

Landinfo (2018, 14. juni). *Somalia: Ekteskap og skilsmisse*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2018/06/Somalia-temanotat-Ekteskap-og-skilsmisse-13062018.pdf> [lastet ned 29. januar 2021]

- Landinfo (2019a, 21. mai). *Somalia: Søknad om pass ved Somalias ambassade i Brussel*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2019/05/Respons-Somalia-S%C3%B8knad-om-pass-ved-Somalias-ambassade-i-Brussel-21052019.pdf> [lastet ned 29. januar 2021]
- Landinfo (2019b, 21. oktober). *Somalia: Søknad om pass ved Somalias ambassade i Berlin*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2019/10/Somalia-respons-S%C3%B8knad-om-pass-ved-Somalias-ambassade-i-Berlin-21102019.pdf> [lastet ned 29. januar 2021]
- Landinfo (2020a, 25. juni). *Somalia: Klan, familie, migrasjon og bistand ved (re)etablering*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2020/06/Respons-Somalia-Klan-familie-migrasjon-og-bistand-ved-reetablering-25062020.pdf> [lastet ned 16. februar 2021]
- Landinfo (2020b, 6. mars). *Somalia: Identitetsdokumenter, sivilregistrering og offentlig forvaltning*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2020/03/Somalia-temanotat-Identitetsdokumenter-sivilregistrering-og-offentlig-forvaltning-06032020.pdf> [lastet ned 16. februar 2021]
- Luling, V. (2002). *Somali Sultanate: The Geledi City-State over 150 Years*. New Jersey: Transaction Publishers.
- Moyi, P. (2012, 2. oktober). *School Enrollment and Attendance in Central South Somalia*. [s.l.]: Sage Open. Tilgjengelig fra https://www.researchgate.net/publication/258187075_School_Enrollment_and_Attendance_in_Central_South_Somalia [lastet ned 10. februar 2021]
- Muchiri, P. W. (2007, oktober). *Climate of Somalia. Technical Report No W-01*. Nairobi: FAO-SWALIM. Tilgjengelig fra https://www.faoswalim.org/resources/site_files/W-01%20Climate%20of%20Somalia_0.pdf [lastet ned 18. januar 2021]
- Rao, M. (2020, 2. januar). For many Somali-Americans, Happy New Year means happy birthday. *Star Tribune*. Tilgjengelig fra <https://www.startribune.com/for-many-somali-americans-happy-new-year-means-happy-birthday/566639041/?refresh=true> [lastet ned 15. januar 2021]
- Ringnes, T. & Vogt, K. *Den islamske kalender* (sist endret 9. Juni 2017). Oslo: Store norske leksikon. Tilgjengelig fra https://snl.no/den_islamske_kalender [lastet ned 15. januar 2021]
- [Somalias provisoriske grunnlov] (2012, 1. august). *The Federal Republic of Somalia – Provisional constitution*. Tilgjengelig fra http://www.africanchildforum.org/clr/Legislation%20Per%20Country/somalia/somalia_constitution_2012_en.pdf [lastet ned 29. januar 2021]
- Tsui, A., Ragsdale, T. & Shirwa, A. (1991). The Settlement of Somali Nomads. *Genus*, 47(1/2), 131-152. Tilgjengelig fra <https://www.jstor.org/stable/29789048?seq=1> [lastet ned 29. januar 2021]
- World Bank (2016). *ID4D Country Diagnostic: Somalia*. Washington D.C.: World Bank. Tilgjengelig fra <http://documents1.worldbank.org/curated/en/185701524689472792/ID4D-Country-Diagnostic-Somalia.pdf> [lastet ned 29. januar 2021]
- World Bank Group (2018, 1. mai). *Federal Republic of Somalia Systematic Country Diagnostic*. Washington, D.C.: World Bank. Tilgjengelig fra <http://documents1.worldbank.org/curated/en/554051534791806400/pdf/SOMALIA-SCD-08152018.pdf> [lastet ned 10. februar 2021]

World Bank Group (2019). *Somali Poverty and Vulnerability Assessment: Findings from Wave 2 of the Somali High Frequency Survey*. Washington, D.C.: World Bank. Tilgjengelig fra <http://documents1.worldbank.org/curated/en/464241565765065128/pdf/Findings-from-Wave-2-of-the-Somali-High-Frequency-Survey.pdf> [lastet ned 10. februar 2021]

Muntlige kilder

Kilde A, lokal ressursperson A i Mogadishu, e-poster 18. og 27. januar 2021

Kilde B, lokal ressursperson B i Mogadishu, e-post 26. januar 2021

Kilde C, internasjonal organisasjon A som opererer i Somalia, møte i Nairobi, 9. februar 2015

Kilde D, internasjonal organisasjon B som opererer i Somalia, e-post 10. februar 2021

IND, dvs. Somalias direktorat for innvandring og statsborgerskap (Immigration & Naturalization Directorate), e-post 2. februar 2021

Somalias ambassade i Berlin, møte i Berlin, 26. september 2019

© Landinfo 2021

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.